

ÅRSRAPPORT 2015

fra

Nasjonalt referanselaboratorium for
Streptococcus agalactiae

Bakgrunnsinformasjon

Helse Midt-Norge RHF ved St Olavs Hospital HF har ivaretatt den nasjonale referansefunksjonen for *Streptococcus agalactiae* siden 2005. Før det hadde Avdeling for medisinsk mikrobiologi ved St. Olavs utført denne type diagnostikk for mikrobiologiske laboratorier fra hele landet siden 1980-årene. Laboratoriet benytter i dag PCR baserte metoder for rutinetypingen. Tilleggsmetoder som kan brukes er serologisk typing, MLST, PFGE og MLVA. Arbeidet i forbindelse med referansefunksjonen utføres av en bioingeniør som er ansatt for virksomheten i hel stilling (Randi Valsø Lyng), en bioingeniør i delstilling (Bjørn Skjøtskift) og en lege som faglig ansvarlig (Andreas Radtke). Faglig ansvarlig lege skal byttes ut i 2016 og derfor har overlege Aleksandra Jakovljevic også deltatt i arbeidet.

Rutinetypingen

Tilsendte GBS stammer types for kapselpolysaccharid og stammevariable overflateproteiner. For begge markører bruker vi multiplex-PCR og supplerende single-PCR ved behov. Antiserer mot alle ti kapseltyper og proteinene er tilgjengelig som tilleggsmetoder.

Resistensbestemmelse

Siden 2014 inngår invasive *S. agalactiae* rutinemessig i NORM.

Detaljkarakterisering

Referanselaboratoriet kan tilby utvidet typing av GBS med forskjellige metoder.

- Multi-lokus sekvenstyping (MLST): basert på sju GBS husholdningsgener. Internasjonal anerkjent referansemetode, særlig egnet for å følge fylogenetiske grupper og forskning.
- Pulsfeltgelelektroforese (PFGE): Basert på makrorestriksjon av bakteriegenomet. Veldig god teknikk for å oppklare utbrudd og nosokomial smitte.
- Multi-locus variable number of tandem repeats assay (MLVA): Metode som gir veldig god epidemiologisk oppløsning og vil bli brukt isteden for PFGE i tiden fremover.

Stammebank

Referanselaboratoriet har en stammebank der alle tilsendte isolater siden 1990-tallet er arkivert. I tillegg inneholder stammesamlingen de viktigste internasjonale referansestammer og flere samlinger fra ulike forskningsprosjekter.

Kvalitetskontroll

Kvaliteten av de diagnostiske analyser kontrolleres ved positive og negative kontroller.

Reagens- og stammeforsyning til brukerlaboratoriene

Det har så langt ikke vært ytret ønske om reagens- eller stammeforsyning til brukerlaboratorier.

Metodeutvikling og forskning

Det ble i 2015 ikke gjort noe videreutvikling av metoder.

Pågående forskningsprosjekter:

- Referanselaboratoriet bistod i forskning (Johan Mæland) rundt overflateproteiner ved å gjennomføre typinger og utvidet testing av stammer, en publikasjon vil komme i 2016.
- Referanselaboratoriet deltar i et prosjekt om forekomsten av GBS i norske storfebesetninger i samarbeid med Veterinærinstituttet. Der inngår også en undersøkelse av GBS forekomst hos bondefamilier som har GBS i sine storfebesetninger.

Rapportering

Resultat av prøveanalyser rapporteres til rekvirent. Det skrives egen årsrapport fra referanselaboratoriet.

Informasjon og tilbakemelding

Årsrapporter fra referanselaboratoriet finnes tilgjengelig på Mikinfo og via Avdeling for Medisinsk Mikrobiologi, St. Olavs Hospitals hjemmesider (<http://www.stolav.no/mikrobiologi/>).

Årsrapport for 2015

Hovedpunktene

- Laboratoriet mottok i 2015 i alt 281 stammer.
- Laboratoriet mottok stammer fra 262 (2014:235) unike tilfeller med invasiv sykdom. Fortsatt er antall nyfødte med GBS sykdom stabil, mens antall voksne med invasiv GBS sykdom fortsetter å stige.
- Det har over de siste år vært en stigning i resistens mot klindamycin og erytromycin. Selv om det var noen færre resistente stammer (19,0 % mot 21,7 % i 2014) med resistens var flere stammer intermediær følsom mot erytromycin slik at det har vært en videre oppgang i stammer med nedsatt følsomhet til 28,0 %.
- Våre data blir ikke sammenholdt med MSIS data, særlig opplysninger om dødsfall er derfor upålitelig.

Generelt

I 2015 fikk vi tilsendt 281 stammer til undersøkelse, igjen en økning fra fjoråret (249). Stammene ble isolert fra følgende materialer: blodkultur 268, spinalvæsker 2, diverse vev 9, leddvæske 4, pus/sårsekret 2.

Stammene var fra 262 (2014: 235, opp11,5 %) unike tilfeller med invasiv sykdom (blodkultur eller spinalvæske). I femårsperioden 2011-2015 har det vært en totaløkning på 33,7 % av antall invasive stammer. I 2015 var 46 invasive stammer fra barn <1år, tallet har vært stabilt i mange år.

Invasiv GBS sykdom skal meldes til MSIS og det er registrert 229 tilfeller for 2015, derav 44 barn 0-9 år (MSIS forandret sine aldersgrupper på www.msis.no og gruppen <1år er ikke lenger tilgjengelig offentlig). Dette vurderes som fortsatt god overensstemmelse i materialene. Som vanlig de siste årene har vi fått tilsendt flere invasive stammer enn antall tilfeller meldt til MSIS.

I år er kapselserotype III, V, Ia og II (i fallende rekkefølge) de viktigste typene. Andel stammer med resistens overfor erytro- og/eller klindamycin fortsetter å stige og er nå oppe i 18,0 og 13,3 % av de mottatte stammene. Med det forholdsvis høye antallet stammer med intermediær erytromycin følsomhet har totalt 28,0 % av stammene en form for redusert følsomhet ovenfor midlene.

Nyfødte

I 2015 har vi fått stammer fra i alt 46 (2014: 41) tilfeller av nyfødtsepsis, som fordelte seg til 21 (24) tilfeller av early-onset disease (EOD), og 25 (17) med late-onset disease (LOD). Det foreligger opplysninger om et dødsfall i LOD gruppen. Vi mottok også materiale fra en abort.

Kapseltype III har vært i 2015 særlig hyppig, hele 30 av 46 barn ble syk av en stamme med denne kapseltypen.

GBS sykdom hos voksne

Forekomsten av invasiv sykdom på grunn av GBS hos voksne har steget langsomt, men sikkert over lang tid. I 2015 kunne 216 isolater tilordnes denne kategorien (2014: 193). Hos 13 av disse forelå informasjon om assosiasjon til svangerskap/fødsel/barsel. Som vanlig var kapseltype V hyppigst fulgt av III, Ia, II og IV i fallende rekkefølge. I denne gruppen har vi opplysninger om to dødsfall.

Oppsummerende tabell

Tabell 1: Tabellarisk oversikt over invasive GBS stammer 2015, totalantall og etter kapseltype. Inndeling etter kliniske opplysninger fra innsendende laboratorium.

GBS typing 2015, tabellarisk oversikt	Ia	Ib	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	NT*	SUM
Kapseltype												
<i>Invasive isolater (blodkultur eller spinalvæske)</i>												
Total	41	26	40	71	21	51	4			8		262
derav barn <1år	4		3	30	2	7						46
<i>Isolater relatert til graviditet/fødsel</i>												
EOD	4		3	9	2	3						21
LOD	1		1	21		4						25
Fosterdød	1											1
derav steril materiale												
sepsis hos mor under graviditet/fødsel	2	1	2	4	1	3						13

*NT=non-typable

Resistens

I samarbeid med NORM ble også i 2015 alle isolater undersøkt med MIC-bestemmelse. Resistens mot erytromycin eller klindamycin ble funnet hos 53 av 278 innsendte stammer (19,0 %) (tre av 281 innsendte stammer var duplikater). Det var 50 stammer med erytromycin resistens (18,0 %; 2014: 20,9 %) og 37 med klindamycinresistens (13,3 %; 2014: 12,4 %). Høygradig resistens mot erytromycin fant vi hos 25 og mot klindamycin hos 28 stammer. Blunting ble funnet hos tolv stammer. 20 resistente stammer kom fra barn <1år.

Det var 25 stammer som hadde intermediaær erytromycinresistens (9,0 %; 2014: 2 stammer). Totalt var det altså 78 stammer (28,0 %) med nedsatt følsomhet ovenfor erytromycin og/eller klindamycin.

Publikasjoner i 2015

Artikler

Brigtsen, Anne Karin; Dedi, Lumnije; Melby, Kjetil K.; Holberg-Petersen, Mona; Radtke, Andreas; Lyng, Randi Valsø; Andresen, Lise Lima; Jacobsen, Anne Flem; Fugelseth, Drude; Whitelaw, Andrew. Comparison of PCR and serotyping of Group B Streptococcus in pregnant women: The Oslo GBS study. *Journal of Microbiological Methods* 2015 ;Volum 108.(1) s. 31-35

Mæland, Johan A.; Afset, Jan Egil; Lyng, Randi Valsø; Radtke, Andreas. Survey of immunological features of the alpha-like-proteins (Alp) of *Streptococcus agalactiae*. *Clinical and Vaccine Immunology* 2015 ;Volum 22.(2) s. 153-159